

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1990-1991

9 OCTOBRE 1990

Proposition de loi favorisant un meilleur versement des créances alimentaires**(Déposée par M. Monfils)**

DEVELOPPEMENTS

La régularité du versement des pensions alimentaires après divorce a toujours constitué un problème grave pour l'ex-époux bénéficiaire.

Des statistiques récentes font apparaître qu'une femme sur cinq en Belgique, une femme sur quatre en Wallonie ne perçoit pas un franc de la pension alimentaire qui a été fixée par décision judiciaire...; de plus, dans 20 p.c. des cas, la pension est payée avec retard.

La situation n'est pas propre à la Belgique. Une enquête récente dans les divers pays de l'O.C.D.E. fait apparaître une situation similaire.

Le législateur s'est depuis longtemps préoccupé de ce problème qui, dans bien des cas, place le bénéficiaire de la pension dans une situation dramatique.

L'article 221 du Code civil prévoit que l'époux peut percevoir, à charge du débiteur, toutes sommes qui sont dues à celui-ci par des tiers. Concrètement, le

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1990-1991

9 OKTOBER 1990

Voorstel van wet strekkende tot een betere betaling van de onderhoudsvorderingen**(Ingediend door de heer Monfils)**

TOELICHTING

Het regelmatig storten van uitkeringen tot onderhoud na echtscheiding heeft altijd een ernstig probleem gevormd.

Recente statistieken wijzen uit dat voor heel België één vrouw op vijf en voor Wallonië zelfs één vrouw op vier geen rooie duit ontvangt van de uitkering die nochtans bij rechterlijke uitspraak werd vastgesteld. Bovendien blijkt dat in 20 pct. van de gevallen de uitkering met vertraging wordt betaald.

Die toestand bestaat niet in ons land alleen. Ook in verschillende andere landen van de O.E.S.O., zo wijst een recent onderzoek uit, bestaan dergelijke misstanden.

De wetgever heeft zich in het verleden reeds vaak gebogen over dit probleem dat talrijke onderhoudsgerechtigden in grote moeilijkheden brengt.

Zo bepaalt artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek dat de echtgenoot ten laste van de andere echtgenoot, gemachtigd kan worden alle hem door derden ver-

jugement est notifié à l'employeur du débiteur par simple notification du greffe. L'employeur est tenu de retenir d'office le montant de la pension alimentaire.

L'inconvénient du système réside dans le fait qu'en cas de changement d'employeur, l'époux créancier éprouve souvent de graves difficultés à retrouver « la trace » de l'époux débiteur, c'est-à-dire son nouvel employeur éventuel.

Il faut au surplus recommencer la procédure de notification.

Rien n'est par ailleurs prévu en ce qui concerne les personnes qui ne sont ni sous statut ni sous contrat (à part le recours classique aux procédures judiciaires de saisies).

Tout récemment, la réalité et la régularité du versement des pensions alimentaires ont fait l'objet de diverses propositions (comme la création d'un office de créances alimentaires qui paierait la pension en cas de défaillance du débiteur, mais pourrait récupérer celle-ci en lieu et place du créancier) dont l'une est devenue la loi du 8 mai 1989 modifiant la loi sur les C.P.A.S.

Cette nouvelle disposition de 1989 organise un système d'avances sur pensions alimentaires via les C.P.A.S. L'inconvénient de la formule, déjà dénoncé au cours des travaux préparatoires, est triple :

— d'une part, le recours au C.P.A.S. est psychologiquement mal ressenti par l'épouse ou l'époux qui se trouve, par cette démarche, en position d'assisté(e) alors que le versement de la pension est un droit;

— de plus, les montants sont faibles : 2 000 francs pour autant que les revenus de l'époux bénéficiaire ne dépassent pas le minimex éventuellement augmenté par le Roi;

— enfin, même si les C.P.A.S. peuvent recouvrer les sommes auprès du débiteur d'aliments, les difficultés juridiques jointes à la garantie légale du versement au C.P.A.S. de 90 p.c. de l'avance, par l'Etat, font que, dans bien des cas, la récupération n'est pas envisagée.

Cette constatation est d'ailleurs corroborée par les faits puisque l'Etat a prévu dans son budget 1991 une somme de 400 millions pour le « Fonds des créances alimentaires ».

schuldigde geldsommen te ontvangen. Concreet betekent zulks dat de griffie aan de werkgever van de onderhoudsplichtige een kennisgeving van het vonnis stuurt. De werkgever is dan verplicht het bedrag van de onderhoudsuitkering van het loon in te houden.

Het nadeel van die regeling is evenwel dat wanneer de onderhoudsplichtige van werkgever verandert, de onderhoudsgerechtigde vaak grote moeilijkheden ondervindt om de andere echtgenoot op het spoor te komen, d.w.z. zijn eventuele nieuwe werkgever te vinden.

Bovendien moet de procedure van de kennisgeving dan worden overgedaan.

Voor personen die noch met een bepaald statuut noch met een arbeidscontract tewerkgesteld zijn, bestaat er overigens helemaal geen regeling, de gewone gerechtelijke procedure van het beslag niet te na gesproken.

Het regelmatig storten van uitkeringen tot onderhoud is in een recent verleden aan bod gekomen in verschillende voorstellen onder meer over de oprichting van een Rijksbureau voor alimentatievorderingen, dat het bedrag zou uitkeren wanneer de onderhoudsplichtige verzuimt dat te doen, doch dat bedrag in de plaats van de onderhoudsgerechtigde zou kunnen invorderen. Eén daarvan is de wet van 8 mei 1989 geworden tot wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

De nieuwe regeling van 1989 biedt aan het O.C.M.W. de mogelijkheid om voorschotten op onderhoudsgelden toe te kennen. Reeds tijdens de parlementaire voorbereiding zijn er evenwel drie nadelen aan het licht gekomen :

— in de eerste plaats is het beroep op het O.C.M.W. psychisch belastend voor de echtgenoot of echtgenote die daardoor het gevoel krijgt een bijstandtrekker te zijn, ofschoon die uitkering een recht is;

— vervolgens zijn de bedragen te laag : het gaat om 2 000 frank op voorwaarde dan nog dat de inkomsten van de onderhoudsgerechtigde niet hoger liggen dan het bedrag van het bestaansminimum, dat eventueel door de Koning kan worden verhoogd;

— en ten slotte, zelfs indien het O.C.M.W. de bedragen mag terugvorderen van de onderhoudsplichtige, leiden de juridische moeilijkheden en de wettelijke waarborg dat de Staat aan het O.C.M.W. 90 pct. van het voorschot terugstort, er in vele gevallen toe dat de invordering zelfs niet overwogen wordt.

Die vaststelling vindt overigens haar bevestiging in de praktijk, aangezien de Staat op zijn begroting 1991 een bedrag van 400 miljoen heeft opgevoerd voor het « Fonds voor onderhoudsvorderingen ».

Voilà donc un curieux paradoxe: alors que l'Etat n'a plus d'argent, rogne sur les dépenses sociales, prélève les bonis des allocations familiales à d'autres fins que la politique familiale, il dépense 400 millions pour remédier à la non-exécution, par des personnes privées, de décisions judiciaires, tout simplement parce que l'Etat ne s'est pas doté d'instruments adéquats forçant les débiteurs à payer ce qu'ils doivent.

*
* *

La présente proposition de loi a pour objectif d'organiser un système obligeant le débiteur d'aliments à payer la pension alimentaire.

Le champ d'application de la proposition s'étend à toutes les provisions, contributions et pensions alimentaires généralement dues par un époux à l'égard de son conjoint ou à l'égard des enfants issus de l'union, en raison d'une décision judiciaire. La proposition distingue selon que le débiteur d'aliments est salarié ou indépendant:

a) En ce qui concerne les salariés, la proposition donne à l'époux créancier le droit d'exiger de l'administration fiscale qu'elle impose à l'employeur du débiteur de retenir à la source le montant de la créance alimentaire.

L'avantage est que l'époux créancier ne doit se livrer à aucune recherche en cas de changement d'employeur. L'administration fiscale ne perd jamais ses contribuables...

b) En ce qui concerne les indépendants, le montant de la pension alimentaire fait l'objet d'un enrôlement naturellement distinct de l'impôt lui-même.

S'il n'y a pas paiement, l'administration fiscale pourra récupérer le montant comme elle le fait pour l'impôt.

Le contribuable indépendant n'est pas tenu d'effectuer les versements anticipés prévus par la loi fiscale, mais s'il ne le fait pas, il est soumis à majoration. Le même système sera appliqué aux montants de la créance alimentaire.

*
* *

Ce système offre incontestablement de meilleures garanties à l'époux créancier que les procédures actuelles. Il diminuera les cas de non-versement, ce

Dat leidt dus tot een vrij paradoxale toestand waarin de Staat enerzijds verklaart geen geldmiddelen meer te hebben, de sociale uitkeringen beknot, het tegoe in de kinderbijslagregeling besteedt voor andere doeleinden dan het gezinsbeleid, doch anderzijds wel 400 miljoen frank uittrekt om de gevolgen van de niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen door particulieren te verhelpen, omdat de Staat niet heeft gezorgd voor de nodige middelen om de onderhoudsplichtigen te dwingen de verschuldigde bedragen te betalen.

*
* *

Dit voorstel wil een regeling invoeren waarmee de onderhoudsplichtige gedwongen kan worden het onderhoudsgeld te betalen.

Onder de toepassing van dit voorstel vallen alle provisionele uitkeringen tot onderhoud, bijdragen en onderhoudsgelden die de ene echtgenoot krachtens een rechterlijke beslissing verschuldigd is aan de andere echtgenoot of aan de uit het huwelijk geboren kinderen. Daarbij maakt het een onderscheid naargelang de onderhoudsplichtige in loondienst of als zelfstandige werkt:

a) Voor werknemers: het voorstel verleent aan de onderhoudsgerechtigde het recht te eisen dat de administratie der belastingen de werkgever dwingt van het loon van de onderhoudsplichtige het bedrag van de onderhoudsvordering in te houden.

Die regeling biedt het voordeel dat de onderhoudsgerechtigde niet meer op zoek moet gaan naar de werkgever van de andere echtgenoot, wanneer die van werk verandert. De administratie der belastingen verliest haar belastingplichtigen immers nooit uit het oog...

b) Voor zelfstandigen: in dit geval wordt het bedrag van de onderhoudsuitkering ingekohierd los van het bedrag van de verschuldigde belasting zelf.

In geval van wanbetaling, kan de administratie der belastingen het bedrag invorderen als ging het om een belasting.

Een zelfstandige is niet verplicht de voorafbetalingen te verrichten waartoe de fiscale wetgeving hem de mogelijkheid biedt, doch doet hij zulks niet, dan wordt zijn aanslag vermeerderd. Dezelfde regeling geldt voortaan voor de betaling van onderhoudsvorderingen.

*
* *

Het staat buiten kijf dat de voorgestelde regeling aan de onderhoudsgerechtigde betere waarborgen te bieden heeft dan de geldende procedures. Het aantal

qui supprimera bien des situations dramatiques vécues par l'époux démuné et ce qui diminuera aussi les interventions financières de l'Etat. Le système est enfin extrêmement simple puisqu'il n'aboutit à créer aucun organisme nouveau et qu'il n'augmente pas de manière significative le travail de l'administration fiscale.

Ph. MONFILS.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

SECTION 1

Généralités

Article 1er

Tout créancier d'aliments en vertu d'une décision judiciaire coulée en force de chose jugée sur la base des articles 203, 203*bis*, 213, 221, 223, 301, 303, 306, 307, 307*bis*, 308, 311*bis*, 336, 339*bis*, 364, alinéa 1er, 370, 475*bis* ou 475*quinquies* du Code civil ou des articles 1258, 1271, 1280, 1288 ou 1306 du Code judiciaire peut demander à l'administration fiscale de procéder, en sa faveur, à la récupération effective des sommes dues par le débiteur d'aliments soit pour le passé, soit pour l'avenir.

Art. 2

La demande est introduite, par exploit d'huissier de justice, auprès du receveur des contributions chargé de la perception des impôts à charge du débiteur d'aliments.

L'exploit doit mentionner de manière claire et précise les sommes dues en principal, frais et intérêts, et être accompagné des documents établissant que la décision judiciaire est coulée en force de chose jugée.

Art. 3

L'intervention de l'administration fiscale dans la récupération des créances alimentaires ne porte en rien préjudice aux dispositions du titre VII, chapi-

gevallen van wanbetaling zal afnemen zodat de behoeftige echtgenoot niet zo vaak meer in een moeilijk parket wordt gebracht en de Staat ook minder vaak financiële tegemoetkomingen zal moeten verlenen. Tot slot getuigt de regeling van een zeer grote eenvoud omdat er geen enkel nieuw orgaan moet bijkomen en het werkvolume van de administratie der belastingen er niet wezenlijk door zal toenemen.

*
* *

VOORSTEL VAN WET

AFDELING 1

Algemene bepalingen

Artikel 1

Een ieder die recht heeft op onderhoudsuitkeringen krachtens een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing, gewezen op grond van de artikelen 203, 203*bis*, 213, 221, 223, 301, 303, 306, 307, 307*bis*, 308, 311*bis*, 336, 339*bis*, 364, eerste lid, 370, 475*bis* of 475*quinquies* van het Burgerlijk Wetboek of van de artikelen 1258, 1271, 1280, 1288 of 1306 van het Gerechtelijk Wetboek, kan de administratie der belastingen verzoeken te zijnen voordele de bedragen in te vorderen die de onderhoudsplichtige hem verschuldigd is, hetzij voor het verleden, hetzij voor de toekomst.

Art. 2

Dat verzoek wordt bij deurwaardersexploot meegedeeld aan de ontvanger van belastingen die ten laste van de onderhoudsplichtige belastingen moet innen.

Het exploit moet duidelijk en precies de verschuldigde bedragen vermelden, zowel de hoofdsom, als de kosten en de interesten, en vergezeld gaan van de stukken waaruit blijkt dat de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is gegaan.

Art. 3

Het optreden van de administratie der belastingen bij het invorderen van onderhoudsuitkeringen doet in geen enkel opzicht afbreuk aan het bepaalde in titel

tre IX, du Code des impôts sur les revenus, ni aux dispositions de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851, ni aux dispositions de l'article 1412 du Code judiciaire. Elle laisse entiers tous les recours de droit civil en faveur du débiteur d'aliments contre le créancier d'aliments avec leurs éventuels effets suspensifs.

L'administration fiscale poursuit son action de récupération tant que le créancier d'aliments ne lui intime pas, par exploit d'huissier, l'ordre d'y mettre un terme, à moins que lui soit signifiée une décision judiciaire en ce sens.

SECTION 2

Récupération à charge des débiteurs d'aliments soumis au précompte professionnel

Art. 4

Sur notification recommandée qui lui en est faite par l'administration fiscale, tout redevable de précompte professionnel tel que visé aux articles 180 à 184 du Code des impôts sur les revenus doit retenir sur les revenus imposables qu'il attribue à un débiteur d'aliments, outre le précompte lui-même, les montants mentionnés dans la notification jusqu'à apurement complet des sommes dues.

SECTION 3

Récupération à charge des débiteurs d'aliments tenus à des versements anticipés

Art. 5

Lorsque le débiteur d'aliments est fiscalement tenu d'effectuer des versements anticipés conformément à l'article 89 du Code des impôts sur les revenus, le montant de la créance alimentaire exigible est enrôlé à sa charge. Cet enrôlement est distinct de l'enrôlement de l'impôt, mais peut être récupéré à charge du contribuable débiteur d'aliments selon les modalités propres à la perception de l'impôt, sans préjudice des recours de droit civil visés à l'article 3.

Art. 6

En cas d'absence ou d'insuffisance de versements anticipés afférents à la créance alimentaire, le montant de celle-ci est cumulé à l'impôt dû par le débiteur d'aliments pour le calcul des majorations prévues par les articles 89 à 91 du Code des impôts sur les revenus.

VII, hoofdstuk IX, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, noch aan de bepalingen van de hypotheekwet van 16 december 1851, noch aan artikel 1412 van het Gerechtelijk Wetboek. De onderhoudsgerechtigde behoudt alle mogelijkheden van civielrechtelijk verhaal op de onderhoudsplichtige, met hun eventuele schorsende werking.

De administratie der belastingen zet de invordering voort zolang de onderhoudsgerechtigde haar bij deurwaardersexploot niet de opdracht heeft gegeven die te beëindigen of zolang haar geen rechterlijke beslissing in die zin wordt betekend.

AFDELING 2

Invordering ten laste van onderhoudsplichtigen die aan het stelsel van de bedrijfsvoorheffing onderworpen zijn

Art. 4

Na een aangetekende kennisgeving door de administratie der belastingen moet een ieder die de bedrijfsvoorheffing verschuldigd is bedoeld in de artikelen 180 tot 184 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, van de belastbare inkomsten die hij aan een onderhoudsplichtige betaalt, niet alleen de bedrijfsvoorheffing, maar ook de in de kennisgeving vermelde bedragen inhouden, tot de verschuldigde bedragen volledig vereffend zijn.

AFDELING 3

Invordering ten laste van onderhoudsplichtigen die voorafbetalingen kunnen verrichten

Art. 5

Wanneer de onderhoudsplichtige zijn belastingen bij voorafbetaling kan voldoen overeenkomstig artikel 89 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, wordt het bedrag van de opeisbare onderhoudsvordering te zijnen laste ingekohierd. Deze inkohiering geschiedt los van de inkohiering van de belasting, doch het bedrag kan ten laste van de onderhoudsplichtige worden ingevorderd op dezelfde wijze als de belasting, onverminderd de in artikel 3 bedoelde mogelijkheden van civielrechtelijk verhaal.

Art. 6

Worden er voor de onderhoudsvordering geen of ontoereikende voorafbetalingen gedaan, dan wordt het bedrag van de vordering gevoegd bij dat van de belasting die de onderhoudsplichtige verschuldigd is, teneinde de vermeerderingen te berekenen bedoeld in de artikelen 89 tot 91 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

SECTION 4

Dispositions finales

Art. 7

La loi du 8 mai 1989 et ses arrêtés d'application du 14 août 1989 et du 22 août 1989 sont abrogés.

Art. 8

Le Roi est chargé de prendre toutes les dispositions de coordination et d'exécution nécessaires à l'application de la présente loi.

Ph. MONFILS.

AFDELING 4

Slotbepalingen

Art. 7

De wet van 8 mei 1989 en de uitvoeringsbesluiten van 14 augustus 1989 en van 22 augustus 1989 worden opgeheven.

Art. 8

De Koning wordt belast met het nemen van alle coördinerende en uitvoeringsbepalingen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van deze wet.